

REMISSVAR

2021-06-30

Finansdepartementet Fi2021/01503

Avdelningen för offentlig förvaltning,

konsumentenheten

SOU 2021:17 Ett moderniserat konsumentskydd

Småföretagarnas Riksförbund lämnar här sina synpunkter på de förslag som presenteras i delbetänkandet Ett moderniserat konsumentskydd

Sammanfattning av förslaget

Moderniserade bestämmelser om otillbörlig marknadsföring

- Det föreslås att det införs en bestämmelse som innebär att en näringsidkare vid marknadsföring av en vara inte får framställa den som identisk med en vara som marknadsförs i andra medlemsstater i Europeiska unionen, om varornas sammansättning eller egenskaper väsentligt skiljer sig åt och det inte är motiverat av legitima och objektiva skäl.
- Det föreslås en ny bestämmelse om köperbudanden. Bestämmelsen innebär att vid ett köperbudande på en marknadsplats online ska den näringsidkare som tillhandahåller marknadsplatsen informera om huruvida den som erbjuder en produkt är näringsidkare eller inte, baserat på dennes uppgift om det.
- Det föreslås en ny bestämmelse om information om rankning av produkter. En näringsidkare som ger konsumenter möjlighet att söka digitalt efter produkter som erbjuds, ska informera om de kriterier som främst bestämmer rankningen av de produkter som presenteras och deras betydelse jämfört med andra kriterier.
- En näringsidkare som ger tillgång till konsumentrecensioner av produkter ska informera om huruvida näringsidkaren säkerställer att recensionerna härrör från konsumenter som har använt eller köpt produkterna och i sådant fall på vilket sätt det görs.

Information om prissänkningar

- Det föreslås att det införs en ny bestämmelse om prissänkningar i prisinformationslagen (2004:347), PIL. Bestämmelsen innebär att information om att priset på en produkt har sänkts även ska innehålla uppgift om det tidigare pris som gällde före sänkningen. Med tidigare pris avses det lägsta pris som har gällt för produkten under de senaste 30 dagarna före prissänkningen. Om prissänkningen under denna tid har skett gradvis, avses i stället det pris som gällde före den första prissänkningen.

Moderniserade bestämmelser om distansavtal och avtal utanför affärslokal

- Förslagen innebär att tillämpningsområdet för 2 kap. DAL ändras så det gäller för avtal varigenom en näringsidkare överlåter eller upplåter lös egendom till eller utför en tjänst åt en konsument och som innebär en betalningsförpliktelse för konsumenten.

- Det föreslås att näringsidkarens skyldighet att ge konsumenten information innan ett avtal ingås utvidgas på vissa sätt. Näringsidkaren ska, utöver information om sin e-postadress, även informera konsumenten om andra medel för kommunikation via internet som näringsidkaren tillhandahåller och som gör det möjligt för konsumenten att bevara uppgifter i en läsbar och varaktig form. Näringsidkaren ska också informera om ifall priset har personanpassats på grund av automatiserat beslutsfattande. Näringsidkaren ska vidare informera om funktionen hos en vara med digitala delar, digitalt innehåll eller en digital tjänst, inbegripet tekniska skyddsåtgärder. Slutligen ska näringsidkaren, i den utsträckning denne känner till eller rimligen kan förväntas känna till det, informera om kompatibilitet och driftskompatibilitet mellan varor med digitala delar, digitalt innehåll och digitala tjänster.
- Det föreslås även att en ny bestämmelse införs i DAL som reglerar vilken information en näringsidkare som tillhandahåller en så kallad marknadsplats online måste ge konsumenten innan ett avtal ingås på en sådan marknadsplats.
- Det föreslås även att en ny bestämmelse införs i DAL som reglerar vilken information en näringsidkare som tillhandahåller en så kallad marknadsplats online måste ge konsumenten innan ett avtal ingås på en sådan marknadsplats.
- Det föreslås att ångerrätt inte ska gälla för avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll som levereras på något annat sätt än på ett fysiskt medium, om tillhandahållandet har påbörjats. För avtal som innebär en betalningsförpliktelse för konsumenten krävs vidare att konsumenten uttryckligen har samtyckt till att tillhandahållandet påbörjas och gått med på att det därigenom inte finns någon ångerrätt samt att näringsidkaren gett en bekräftelse på avtalet enligt 4 § eller en kopia av avtalet alternativt en bekräftelse på avtalet enligt 5 § andra stycket.
- Det föreslås vissa ändringar i syfte att klargöra parternas förpliktelser mot varandra när konsumenten ångrar ett avtal om tillhandahållande av digitalt innehåll eller en digital tjänst.

Allmänna synpunkter:

Enligt utredningen är bakgrunden till lämnade förslag ett konstaterande av en bristande medvetenhet hos både näringsidkare och konsumenter om konsumenters rättigheter och möjligheter till kompensation samt ett ökat behov att anpassa regelverken till den ökade digitaliseringen av konsumentmarknaden. I texten pratas om en modernisering av konsumentskyddet men Småföretagarnas Riksförbund ställer sig frågan om det är en modernisering av regelverken eller i själva verket endast en anpassning av regelverken till rådande konsumentbeteende, där allt fler konsumenter köper varor och tjänster via nätet. Småföretagarnas Riksförbund är av uppfattningen att en alltför stor mängd detaljerade regler skapar ett komplicerat och ogenomträngligt regelsystem som inte är begripligt för vare sig näringsidkare eller konsumenter. Vilket tydligt exemplifieras av mängden punkter i sammanfattningen av förslaget. Därför borde utredaren haft sin utgångspunkt i vad den bristande medvetenheten hos näringsidkare och konsumenter i grunden beror på och på vilket sätt man bäst skapar en sådan eftertraktad och ökad medvetenhet.

I praktiken är det mycket enkelt att peka på några delar i förslaget som blir omöjliga att hantera både för myndigheter och näringsidkare:

”Bestämmelsen innebär att information om att priset på en produkt har sänkts även ska innehålla uppgift om det tidigare pris som gällde före sänkningen. Med tidigare pris avses det lägsta pris som har gällt för produkten under de senaste 30 dagarna före prissänkningen.”

För den näringsidkare som vill kringgå denna regel räcker det troligen med en mindre modifiering, t ex, ändra något i en förpackning, tillbehör, betaltider eller annat.

Samma gäller följande formulering: ”Slutligen ska näringsidkaren, i den utsträckning denne känner till eller rimligen kan förväntas känna till det, informera om kompatibilitet och driftskompatibilitet mellan varor med digitala delar, digitalt innehåll och digitala tjänster”.

Kompatibilitet är inget enhetligt begrepp och det kan bli ett avancerat forskningsprojekt att beskriva grader av kompatibilitet, det är svårt att få fram en objektiv beskrivning av kompatibilitet. Förslaget refererar inte till förekomsten av standarder, internationella standarder är det enda säkra sättet att beskriva kompatibilitet, t ex operativsystem och version.

Småföretagarnas riksförbund anser att utredningens huvuduppdrag i utredningsdirektiven skjuter mot fel mål då man fokuserat på hur direktivet ska genomföras i förhållande till svensk rätt. Småföretagarnas Riksförbund har inget att erinra beträffande direktivens implementering i ovan nämnda lagändringsförslag men är starkt tvivlande till om dessa anpassade lagändringar kommer medföra en ökad medvetenhet kring konsumenters rättigheter hos näringsidkare och konsumenter. Enligt förbundet skulle en modernisering behöva innebära förenkling av regelverk som även inkluderar tydliga instruktioner kring hur småföretag bör agera enligt föreslagna konsumentskyddsregler för att på ett konsumentvänligt sätt praktiskt ska kunna tillämpa föreslagna ändringar. Dock finns inga sådana förslag presenterade och utredningen anger inte heller särskild hänsyn till små företag vid reglernas utformning.

Utredningen anger att förändringarna berör ett mycket stort antal företag av varierande storlek och branschtillhörighet. Det anges framför allt handla om företag som bedriver e-handel riktad mot konsumenter. Under år 2019 fanns det 151 692 e-handelsföretag i Sverige. Av dessa hade 143 977 företag färre än 10 anställda, 6 412 företag hade mellan 10 och 49 anställda och 1 303 företag hade 50 anställda eller fler.

Det innebär att den grupp som till stor del kommer beröras av utredningens ändringsförslag kommer utgöras av småföretag som för att utveckla och anpassa sina verksamheter till förändrade konsumtionsmönster även kommer behöva lägga mycket tid och administrativt arbete på att ge konsumenter massiv information om deras skyldigheter och rättigheter. Redan idag bombarderas digitala konsumenter av denna typ av information serverade i en mängd olika popup-fönster som innehåller så mycket information att de är omöjliga att ta del av. Det är inte många konsumenter som läser och tar del av all den finstilla information som idag ges i dessa korrekta informationsrutor. Utredningens förslag kommer troligtvis leda till ytterligare finstilla dokument som ger konsumenten rätt information men som inte kommer leda till en ökad medvetenhet kring ämnet.

En trolig konsekvens av utredningens förslag, om dessa genomförs för att därefter granskas av nitiska myndigheter, är att koncentrationen på marknaden ökar ytterligare. Storföretagen har ekonomiska, juridiska och tekniska resurser att skapa lösningar som myndigheterna inte kan ifrågasätta eller ge sig

på medan mindre företag saknar dessa resurser. Resultatet av en sådan utveckling betyder inte nödvändigtvis att konsumenterna blir hjälpta.

Småföretagarnas Riksförbund anser att utredningen visar bristande hänsynstagande till småföretagares behov att utveckla affärsverksamhet inom E-handel och därmed leder utredningens förslag till ökat regelkrångel och ett försvårande av att modernisera svenskt digitalt företagande och en snabb utveckling av E-handeln bland småföretagare.

Förbundet föreslår därför att man tar fram en kompletterande utredning med utgångspunkt för det verkliga problemet i sammanhanget. Hur ska lagstiftning inom konsumenträtt moderniseras så det blir enkelt, tryggt och lönsamt för både konsumenter och småföretagare att bedriva handel via nätet.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn
Förbundsordförande

Mattias Andersson
Ansvarig näringspolitik